

ասոնց անկեղծորեն սիրաւ կը զգանեն և նա ժողովարդն ընդդէմ հարստահարողաց դիմադրական պայքարին կ'առաջնորդեն:

Այս երաժշտական Նուագառնութեան մեծագոյն անկախութիւնը պէտք էր մնալնել Հայկական Երեկոյցի (Vœpres Arméniennes) երաժշտահանգիստի մասը: Ասոր նուագարաններու, խմբերգներու և մեներգի մասերուն գաշնակաւորութիւնը Ուսուցչական Բռնակիւղայի պատարասածն էր, իսկ եղերգական բաները Վարժարանի Տեսուչ Հ. Երեմեանի բանաստեղծութիւններն էին: Վերջոյննալ յայտադրել առաջին մասին տւարտելէն քիչ վերջը, սկսաւ այս երկրորդ մասը և մեծ սեպտորէիմար քստի վայրկեանէ աւել տակն:

Արեւնապետական անհանգիստ լքնագործն ներշնչուց լնալ երաժշտական կտոր մ'էր ստեղծել (cantate) և մաղկանտագի (oratorio) միտմեկալ նստուածք: Ան կը քնովնակէր առաջին մասէն իմ կողքի յոյժ քնարերգական, կործին հեծեմանցի ամբողջութիւն մ'էր՝ զերաւցէն տխրութեան. քանզուս խորհիւնքի մը աւերակներու միայ՝ ազգայնութեան բորբոքուլ սիրոյ զեղումն նոցը կը գալարուէին: Մշտեղոյ Բռնակիւղայաւ, սոյն Հայկական Երեկոյցի նոցնակութեամբ անգամ մը եւ տպագրուողք թէ ինչն յինչեան ունի երաժշտական անխառն աւել, արեւնապետի կորովի նոց՝ որոնցմով ստուգելի ինքը նուագաւոր մեծ վարդանմանքն մին է արդէ ամանակին մէջ: Եւ յիշեալ Երեկոյցի դործեան կան դաշնաւորութիւնը թէ և անհնարազգ առվ, բոցայլ զարգունեան մէջ մեծ ալոյզակութիւն ի ցոյց դրուած է կնգմանսան նուագի, ուր փոքրի, բարձրաւրդներն, երեսարկները, արժեքներ, ճար և դաշնաւոր մուր յոյժ քաղցրաւոր կը նշնի՝ երբէլ զպրոցականնեւ ըստ վերնաւոր, զերեսարքն և թու մայիներու նստ, որուն խմբերգին պատմական դաշնակի զնկավարող հեղինարով տեղի կ'ունենայ:

Երեկոյցի զանազան տեղեկութիւն նոյապալ յործեաւ. մութեան «զիտար» իշխող կաշնակը՝ երկը անգամ դարձադարձի կը կրկնուէր՝ խմբերգէն և նուագործներէն: Անհամակող, ամանապալող հեղինարու արգամից՝ նոյ խոյրի, յոյապալողցի և զայրաքեմալ կուլումներու արտայայտութիւնները կը մնալնէին: Վառնակի երգի (bariton) մեներգը թէ՛ «կը յրապտուէ տունն արեւն եւ հորը» այնպիսի յուզեալ զոշնով կը յշտուի՝ որ ունեղրապ ողւալն վէշ սարսուռներ կը փոխանցին: «Երկնային կանոնը» ամանալքալող տպաւորութիւն կը ներգործէ «Ո՛վ իմ Տերս, քարմն'որ քոս ցատուց» պարբերութեամբ ասին: Իսկ ետմայն խուսափանք (fugue) ստուգելի Մարշէլեան հաշնակով յործեաւս էր, մանաւանդ «Ո՛չ պապս զիս մեծեղնեմ...» խոսքերու ասին: Ասոնքսմ զիս աւելի երաշխի էր հոսմայն խոսարանիկ (fughetta), որսէ վերջ Երեկոյցի երկրորդ մասը կը սկսէր, յորում Բռնակիւղայի արեւնապետի նորութիւնը, մէկ աղետակաւորութիւնը իր զարգնակականի կը բարձրանար, որուն նամար ընտրեալ դասակարգի բազմութիւնը մեծաւոր ցոյցով զովարանց վարդաւոր, և

խանդավառութեամբ կրկին և կրկին ծափահարեց աս. բոլջ երգիցի խումբը և նուագառնները:

Նուագահանգիստ վերջաւանը կը մնալնէր «Հայոս Հոգին», իստիթ իստիթն լքնալ երգը. սա իւր երաժշտական ուսումը և կտարեղաւորութիւնը վեւ նեակոյ Մարշէլեի Լիկեոնի մէջ աւարտած էր. իսկ բաները Հ. Ս. Երեմեանն էին: «Հայոս Հոգին» եւ զերաւցէն ներշնչման մաղողնութիւն մը կը մնալնէր, յորում վարժարանիւն, տատաղանքը, Հայոս Հոգին լարվարանքը՝ ստատկաւորն արտայայտութիւնն բով ի յայտ կու գան, և պարզ ներգաշնակուած ուր վերին աստիւնի կը յուզեն ունեղրիները. և նուագառնութիւնը այնքան յաշող տպաւորութիւն ներգործի՝ որ նանգիսականը միեմայն տպալակեցին կրկնել «Հայոս Հոգին»:

Նուագահանգիստ վերջաւանուած մտա՝ Բառուայի Հաւաքարանի Ուսուցիչ Բրաք. Սարգ. Ս. Ռաֆ. Վարժարանի վաղեմի աշակերտ նամուստի արտայայտեց թէ՛ ինչպէս վեւնական Հաւաքարանգիտութիւնը Պե. դոգմանէն փախստական Միտթարեանմանի կիւրքնաւորութիւն շնորած էր և թոյլ տուած որ ի Ս. Ղազար նստատուի Հայ Միտթարեանի, ուր Միտթարեան և Միտթարեանը կրտան նալրինքի սերը և մայրնի լեզուի դաշնակութիւնը զարգանել և ծաւալել ընդհաւոր: Կայր Հայոսիւն մէջ, որուն նամար իրաւամբ վեւնականի կարծէ Հայոսիւն երկրորդ մայրը Անտարս կրտ երը նալրութեան նամար իրաւագործեան տպուշտը սկսել, Հայոսիւն իր միակոյթի գոյութիւնը մեծաւ մասամբ վեւնական պարտական պիտի նանշուայ: Զայս խոստովանելով Բրաքուայի տաշտարեկ ներկայ Հայոսիւնն աղաղակով «կեցցե՛ վեւնակի» սա որ ի տարական ընտրեալ դասակարգի բազմութիւնը պատասխանեց «կեցցե՛ Հայաստան» յուզեալ լնալով մը: Նուագահանգիստ նամար հիւրամեծարութիւնները մեծ աղետութեամբ աւելի ունեցած էին Միտթարեանի Աթոսակալ Վարդապետէ, իպրոցի տանէն և ուրիշ քանախայից կողմանէ: Միեմաղջ Հայերեան շնորակի վարմունքը և կարգակնարարութիւնը Նուագահանգիստի ամանալքաներին նշանաւորում մը տուած էր, մպտուն և նոյապալ պատասան գաղիքին մէջ»:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՁԻ ԵՒ ՓԱՍՏԱԿԱՆԱՑ ՖՈՆՏԸ՝

(հիմնուած 1914թ.)

8-000 կորեկ և քաշմարտ նալ զիւղանքներ կրտան նանել կովկասու Ռուսական զինուորական քաղաք՝ Անգեսանքալու, 1917 Յունուարին մէջ պատաստուած

1. Տաւապան Հայերու զորովագործ բարերար անգլուս. հին՝ օր. Խիլի. Ճ. Ռաֆիսան հետեակ տոմսակը հրաւարակած է:

գրեաներով և սովալուել վիճակի մէջ: Պաշար չի գընտուիր իրենց նամար: Գիները շատ բարձր են: Դեռ ետք թաղիքը Ուրանոց մը 40 աղու նամար, մինչդեռ որբերուն թիւը կազարի իր նստի: Այդ Ուրանոցիմ պաշտօնաբեան մեռնուա պիտի ըլլաւ: Մեր գործին յաւ շողովիները կը կախուի մի միայն Անգլիական նասա, բաղովիման առաստաձեռնութենէն: Նպաստները պէտք է ուղղուին պատուարման քարտուգարունույն, Miss Emily J. Robinson, 85 A. Elsham Road, Kensington, London, W. 14. Զեգրը պէտք է վաւերի ընել պատուարման Գանձապատուելոյն, Mrs. Lydia Chambers, և ուղղել զանոնք առ London and South Western Bank, Holland Park Branch.

ՍՏԱՅՈՒԱԾ ԳՐԲԵՐ

Պատերազմը՝ որ կարծէք թէ պիտի ջլատէր մեր գրականութիւնը, ընդհակառակն մեծ մղում մը տուաւ անոր: Կը տեսնենք որ այլ ևս արդի գրողները զանց ըրած ամէն ցնորական կամ օգային զաղապարները, գրականօրէն օժտեցին գրականութիւնը կենսական հարցերով: այսպէս շատ մը հրատարակութեանց գլխաւոր նիւթը կը կազմէ չայրենասիրական ոգին:

«La France et le peuple Arménien», բանաստեղծութիւն մ'է մեր ժիր բանաստեղծ Սլրլակ Զօպանեանի, ուր ֆրանսական ակումբին կը ջանայ ցուցնել բոլոր այն յարաբերութիւնները զոր ունեցեր են չայերն ֆրանսացուց հետ. կը թուարկէ մեր ազգային բանաստեղծները, որ մեծ ներշնչումներ ունեցեր են ֆրանսացի հեղինակներէն, և այլն: Կը պարունակէ բանի մը ֆրանսական թարգմանութիւնները՝ Նազակետ Քուշակի, Պէշիկթաշլեանի, Ստոմ Եարճանեանի և Ն. Կարապետ Տէր-Սալա-կանի ոտանավորներուն: Թարգմանութեան լեզուն և չափը շատ ներդաշնակ են, իմաստներն զոհուած չեն ձեւերուն և լեզուին օտարութեան...: Տպագրութիւնը ճոխ է, և կողքը նկարուած է տղար Դաշինէ, հին ձեռագրաց նմանողութեամբ: Գինն է ֆր. 8. տպ. Berger-Levrault, 5-7, Rue des Beaux-Arts, PARIS. Այս գրքին գրանմուտն եկամուտը կ'երթայ ի նպաստ ֆրանսական Կարմիր-Խաչին:

«Offrande poétique à la France», հեղինակած է Նոյն քերթողն Սլրլակ Զօպան

եան. կը պարունակէ հետեւեալ չընաղ գրութիւնները. (Ode, - Ode à la France, - Les martyrs, - Le pur chevalier. Սա գիրքը հայութեան հուաքական ուղերձն է՝ մարմնացած մեր բանաստեղծին մէջ որ կը ձօնուի աշուտական Ֆրանսային:

Ասոր եկամուտն ալ որոշուած է ֆրանսական Կարմիր-Խաչին համար. ընտիր տըպագրութիւն. Berger-Levrault, 5-7, Rue des Beaux-Arts, PARIS. Գինն է ֆր. 1:

«L'Arménie sous le joug Turc» երրորդ գիրքն է զոր ստացեր ենք Սլրլակ Զօպանեանէն, և որուն մէկ բանաստեղծութիւնն է, ուր բացի ցուցնելէ համառօտարար բոլոր շարքը մեր պատմութեան և գրականութեան, կը ծանրանայ իր գլխաւոր նպատակին մէջ, այսինքն հուշակել բոլոր մանրամասնութիւններով հայ կենները, գրականութիւնը, գործունէութիւնը, և ամենէն աւելի հայուն կրածները՝ թրքական բիրտ լուծին տակ:

Գրքին վերջը կը գտնուի ժերակուտական Paul Doumerի մէկ համառօտ բանաստեղծութիւնը, որ բուռն ծափահարութեանց ենթարկուած է: Տպ. Plon-Nourrit et Cie, 8, Rue Garancière, PARIS. Գինն է 0,25 ֆր.

Ստացանք Torinoյի «Armenia» թերթէն Ա. Զօպանեանի այս բանաստեղծութեան խաւերէն թարգմանութիւնը, զարդարուած զանազան հետաքրքրական և գեղեցիկ պատկերներով. գինն է ֆր. 1. Գիմել թերթին խմբագրութեան, 73, Corso Reg. Margherita, TORINO.

Նոյն խմբ.էն ստացանք Adriani Gimorriի «Per la nazione Armena» բանաստեղծութիւնը. սա ընտիր, կոկիկ և հմուտ գրութիւն մ'է, որ կ'ընդգրկէ հայոց ներկայ քաղաքական կացութիւնը, օտար պետութեանց հետ ունեցած յարաբերութիւնները: Դիմել վերոյիշեալ խմբագրութեան հասցէին. գինն է ֆր. 1:

Շնորհակալութեամբ ստացանք Գահլիէի Հ. Բ. Ը. Միութենէն իրենց զրկած Տեղեկագիրն, Հիմնական կանոնագիրն և Ներքին կանոնագիրն Տեղական Մասնաժողովներուն: Այս ազգօգուտ, մեծաշամբաւ և բազմաճիւղ Միութեան վրայ փոքր տեղեկութիւն մ'առնելու համար, նայիլ Թուն. և Փետր. Բազմաճիւլ պիտի կողքը. մերձաւոր առթիւ պիտի գրենք աւելի ընդարձակ մը: